

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЯНГИ ТАҲРИРДАГИ КОНСТИТУЦИЯСИ МАЗМУН-МОҲИЯТИ ВА АҲАМИЯТИ:

ИНСОН ВА ФУҚАРОНИНГ АСОСИЙ ҲУҚУҚЛАРИ
ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ, ШАХС, ЖАМИЯТ
ВА ДАВЛАТ МУНОСАБАТЛАРИНИНГ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ

СЎНГГИ 6 ЙИЛДА ЭРИШИЛГАН ЮТУҚЛАР НАТИЖАСИДА ҲАЛ ЭТИЛГАН МУАММОЛАР:

- ✓ Иқтисодиёт
- ✓ Инсон ҳуқуқлари Одил судлов
- ✓ Сўз ва эътиқод эркинлиги
- ✓ Ижтимоий ҳимоя соҳаларидаги юзлаб чекловлар олиб ташланди
- ✓ Нақд пул, валюта, кредит
- ✓ Дебитор-кредитор

ҚЎШНИЛАРИМИЗ БИЛАН ОРАМИЗДАГИ 25 ЙИЛЛИК “МУЗЛАР ЭРИГАН”

КОНСТИТУЦИЯ ЯНГИЛАНИШИГА ҚАНДАЙ ЗАРУРАТ БОР ЭДИ?

ДУНЁДА

Янги-янги синов,
хавф-хатар ва таҳдидлар
пайдо бўлмоқда

Зиддиятли жараёнлар, иқтисодий
қарама- қаршиликлар қачон ва
нима билан тугадини башорат
қилиб бўлмайди

Жаҳонда 100 миллион аҳоли
ўз ҳаётини сақлаш учун
бошқа юртларда бошпана
излаб юрмоқда

ОЗИҚ-ОВҚАТ ЕТИШМАСЛИГИ, ЭНЕРГИЯ РЕСУРСЛАРИ ТАНҚИСЛИГИ, ПАНДЕМИЯ КАБИ ГЛОБАЛ
МУАММОЛАР РИВОЖЛАНГАН ДАВЛАТЛАР АҲОЛИСИНИ ҲАМ ЖИДДИЙ ЎЙЛАНТИРИБ ҚўЯЁТГАНЛИГИ
ВА БУЛАРНИНГ БАРЧАСИ БИЗГА ТАЪСИР КўРСАТМАЙ ҚОЛМАЙДИ

КОНСТИТУЦИЯ ЯНГИЛАНИШИГА ЗАРУРАТ

Мамлакатимиз катта давлатга айланаётганлиги, аҳолимиз **2040 йилга** бориб **50 миллионга** етиши, уларнинг ярмидан кўпи ёшлар бўлиши ва уларга муносиб шароит яратишда қуйидагилар кераклиги:

БАРҚАРОР
ИҚТИСОДИЁТ

САМАРАЛИ
БОШҚАРУВ

ХАВФСИЗ
ДАВЛАТ

ИЖТИМОЙ
КАФОЛАТЛАР

ХАЛҚ КОНСТИТУЦИЯСИ

Конституциянинг янги таҳрири олим-у мутахассислар томонидан фақат кабинетларда яратилмади. Балки, даставвал икки босқичда халқимизнинг фикри, таклифлари ўрганилди, шундан сўнггина Конституция лойиҳаси тайёрланди.

АВВАЛЛАРИ ЭСА КОНСТИТУЦИЯ ҚАБУЛ ҚИЛИШДА ДАСТЛАБ ЛОЙИҲА ИШЛАБ ЧИҚИЛИБ, КЕЙИН ХАЛҚ МУҲОКАМАСИГА ҚЎЙИЛАРДИ

БИРИНЧИ БОСҚИЧДА

60 мингдан зиёд таклифлар
Ушбу таклифларнинг ҳар тўрттасидан биттаси Конституция лойиҳасидан жой олди

ИККИНЧИ БОСҚИЧДА

150 мингдан ортиқ таклифлар
Оммавий ахборот воситалари, интернет тармоқлари орқали лойиҳа билан 5 миллион аҳолимиз танишиб чиқди

ШУ БИЛАН БИРГА

10 мингта қўшимча таклиф
Халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар ва 190 дан ортиқ давлатлар тажрибаси ўрганилди, лойиҳа 6 турдаги экспертизадан ўтказилди

КОНСТИТУЦИЯ

АВВАЛ

ҲОЗИР

Моддалар сони

128 та

155 та

Нормалар сони

275 та

434 та

АСОСИЙ ҚОНУНИМИЗНИНГ **65 ФОИЗ** МАТНИ
ХАЛҚИМИЗ ТАКЛИФЛАРИ АСОСИДА ЯНГИЛАНДИ

ЎЗБЕКИСТОН – **ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

ҲАР КИМНИНГ УЙ-ЖОЙЛИ БЎЛИШ ҲУҚУҚИ БЕЛГИЛАНДИ

Ушбу норманинг амал қилиши ҳар бир фуқаро, жумладан, ёш оилаларнинг ўз бошпанасига эга бўлишини таъминлаб, кишиларнинг ҳаётдан розилик даражасини оширади

ҲЕЧ КИМ УЙ-ЖОЙИДАН МАҲРУМ ЭТИЛИШИ МУМКИН ЭМАС

уй-жойидан маҳрум этилган мулкдорга уй-жойнинг қиймати ҳамда у кўрган зарарларнинг ўрни олдиндан ҳамда тенг қийматда қопланиши таъминланиши кафолатланди

КАФОЛАТЛАНГАН БЕПУЛ ТИББИЙ ХИЗМАТДАН ФОЙДАЛАНИШ ҲАМ МУСТАҲКАМЛАНДИ

Аҳоли саломатлигини асраш билан боғлиқ нормалар 4 баробар кўпайтирилди. Бу аҳоли соғлиғини ишончли муҳофаза этиш ҳамда оналар ва болалар ўлими, юқумли касалликлар таҳдидини бартараф этишда муҳим аҳамиятга эга

ҲАР КИМ ҚУЛАЙ АТРОФ- МУҲИТГА, УНИНГ ҲОЛАТИ ТЎҒРИСИДАГИ ИШОНЧЛИ АХБОРОТГА ЭГА БЎЛИШ ҲУҚУҚИГА ЭГАЛИГИ БЕЛГИЛАНДИ

Аҳолимиз ва келажак авлод учун экологик тоза ҳудудни сақлаб қолишнинг конституциявий кафолатлари яратилди

ЎЗБЕКИСТОН – **ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

ТАЪЛИМГА ЭЪТИБОР ВА КАФОЛАТЛАР КЕНГАЙТИРИЛДИ

Таълим ва илм-фанга оид
нормалар қарийб 2 баробарга
ошди

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ДАВЛАТ ГРАНТИ ҲИСОБИДАН ЎҚИШ ҲУҚУҚИ ҚАТЪИЙ БЕЛГИЛАБ ҚЎЙИЛДИ

Грантлар сони 2 баравар
кўпайиб, 40 мингтага етди.
Магистратура учун эса
5 баравар кўпайди

БЕПУЛ БОШЛАНҒИЧ КАСБ-ҲУНАРГА ЎҚИТИЛИШИ ҲАМ БЕЛГИЛАНДИ

Бепул умумий ўрта таълим
ва бошланғич профессионал
таълим кафолатланди

ИНКЛЮЗИВ ТАЪЛИМ КОНСТИТУЦИЯГА КИРИТИЛДИ

Ногиронлиги бор
болажонларимизга ўз
тенгдошлари билан бир хил
таълим олиши учун барча
шароитларни яратиш кўзда
тутилди

ЎЗБЕКИСТОН – **ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ШАЪНИ ВА ҚАДР-ҚИММАТИ ҲИМОЯ ҚИЛИНАДИ

давлатнинг ўқитувчилар
шаъни ва қадр-қимматини
ҳимоя қилиш, уларнинг
ижтимоий ва моддий
фаровонлиги, касбий
жиҳатдан ўсиши тўғрисида
ғамхўрлик қилиш мажбурияти
кучайтирилди

ТАДҚИҚОТЛАР ЎТКАЗИШ ВА ЎҚИТИШ ЭРКИНЛИГИ ҲУҚУҚИ БЕРИЛДИ

ушбу норманинг
киритилиши профессор-
ўқитувчилар ва
талабаларнинг ўқув
жараёнидаги
мустақиллигини
таъминлашга хизмат
қилмоқда

ОИЛА РИВОЖЛАНИШИ УЧУН ШАРТ- ШАРОИТЛАР ЯРАТИЛАДИ

давлат оиланинг тўлақонли
ривожланиши учун
ижтимоий, иқтисодий,
ҳуқуқий ва бошқа шарт-
шароитлар яратиши
конституциявий
мустаҳкамланди

ФАРЗАНДЛАР ТАЪЛИМ ОЛИШИ ОТА-ОНА МАЖБУРИЯТИ СИФАТИДА БЕЛГИЛАНДИ

Боланинг ҳуқуқлари,
эркинликлари ва қонуний
манфаатларини таъминлаш
ҳамда ҳимоя қилиш
давлатнинг бурчи сифатида
белгиланди

ЎЗБЕКИСТОН – ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

АДОЛАТЛИ ҲАҚ ОЛИШ ҲУҚУҚИ КАФОЛАТЛАНДИ

ушбу норманинг
Конституцияда белгиланиши
аҳоли турмуш даражасини
яхшилашда ва
мамлакатимизда ижтимоий
адолатни устувор қадриятга
айлантиришда муҳим
аҳамиятга эга

ИНСОННИНГ МУНОСИБ ТУРМУШ ДАРАЖАСИ ТАЪМИНЛАНАДИ

меҳнатга ҳақ тўлашнинг
энг кам миқдори
инсоннинг муносиб
турмуш даражасини
таъминлаш зарурати
ҳисобга олинган ҳолда
белгиланиши
мустаҳкамланди

АЁЛЛАРНИНГ ИШ ҲАҚИНИ КАМАЙТИРИШ ТАҚИҚЛАНАДИ

ҳомиладорлиги ёки боласи
борлиги билан боғлиқ
сабабларга кўра аёлларни
ишга қабул қилишни рад
этиш, ишдан бўшатиш ва
уларнинг иш ҳақини
камайтириш тақиқланиши
белгиланди

ДАВЛАТ КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ ЧОРАЛАРИНИ КЎРАДИ

давлат фуқароларнинг
бандлигини таъминлаш,
уларни ишсизликдан ҳимоя
қилиш, шунингдек,
камбағалликни қисқартириш
чораларини кўриши ҳам
мустаҳкамланди

ЎЗБЕКИСТОН – **ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

БОЛАЛАР МЕҲНАТИ ТАҚИҚЛАНДИ

боланинг соғлиғига,
хавфсизлигига, ахлоқига,
ақлий ва жисмоний
ривожланишига хавф солувчи,
шу жумладан унинг таълим
олишига тўсқинлик қилувчи
ҳар қандай шакллари
тақиқланиши белгиланди

ҲАР КИМ ИШСИЗЛИКДА ИЖТИМОЙ ТАЪМИНОТ ОЛИШ ҲУҚУҚИГА ЭГАЛИГИ МУСТАҲКАМЛАНДИ

ҳар ким қариганда, меҳнат
қобилиятини йўқотганда,
ишсизликда, шунингдек
боқувчисини йўқотганда
ижтимоий таъминот
ҳуқуқига эга

ПЕНСИЯЛАР ОЗ БЎЛИШИ МУМКИН ЭМАСЛИГИ БЕЛГИЛАНДИ

Пенсия, нафақа ва бошқа
ижтимоий ёрдамлар
миқдори энг кам истеъмол
харажатларидан оз бўлиши
мумкин эмаслиги белгилаб
қўйилди

ЎЗБЕКИСТОН – **ХУҚУҚИЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ХАЛҚ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАЙДИ

Давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб ва қонуний ваколатга эга органлар томонидан амалга оширилади

НОАНИҚЛИКЛАР ИНСОН ФОЙДАСИГА ҲАЛ ЭТИЛАДИ

қонунлардаги зиддиятлар ва ноаниқликлар инсон фойдасига ҳал бўлиши шарт ва зарур

ИНСОННИНГ ХУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ КАФОЛАТЛАНАДИ

Республикада инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган нормаларига биноан ҳамда ушбу Конституцияга мувофиқ эътироф этилиши ва кафолатланиши қайд этилди

Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш давлатнинг олий мақсади, дея эълон қилинар экан, унда инсон ҳуқуқларига оид нормалар 3 баравардан ортиққа ошди

ЎЗБЕКИСТОН – **ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

ҚўЛЛАНИЛАДИГАН ҲУҚУҚИЙ ТАЪСИР ЧОРАЛАР ЕТАРЛИ БЎЛИШИ КЕРАК

инсонга нисбатан
қўлланиладиган ҳуқуқий
таъсир чоралари
мутаносиблик принципига
асосланиши ва қонунларда
назарда тутилган
мақсадларга эришиш учун
етарли бўлиши кераклиги
муштаҳкамланди

ИНСОНГА МАЖБУРИЯТ ЮКЛАТИШ МУМКИН ЭМАС

Қонунчиликда
белгиланмаган
мажбурият ҳеч кимнинг
зиммасига ўз
розилигисиз юклатилиши
мумкин эмаслиги қайд
этилдики, ушбу норма
одамлар ҳаётини янада
енгиллаштиради

ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОСИ ДОИМИЙ РАВИШДА ДАВЛАТ ҲИМОЯСИДА

Ўзбекистон фуқароси
Ўзбекистондан
ташқарига мажбурий
чиқариб юборилиши
ёки бошқа давлатга
бериб юборилиши
мумкин эмаслиги
белгиланди

ХОРИЖДАГИ ВАТАНДОШЛАРГА ҒАМХЎРЛИК ҚИЛИНАДИ

Давлат хорижда яшаётган
ватандошлар билан
алоқаларни сақлаб қолиш
ҳамда ривожлантириш
тўғрисида халқаро ҳуқуқ
нормаларига мувофиқ
ғамхўрлик қилиши
белгиланди

ЎЗБЕКИСТОН – **ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ** ДЕБ БЕЛГИЛАНДИ

ЎЗБЕКИСТОНДА ЎЛИМ ЖАЗОСИ ТАҚИҚЛАНАДИ

ушбу норма инсонни ҳаётдан
ҳатто давлат ҳам маҳрум
этишга ҳақли эмаслигини
кафолатлайди

ҲЕЧ КИМ СУД ҚАРОРИСИЗ 48 СОАТДАН ОРТИҚ УШЛАБ ТУРИЛМАЙДИ

шахснинг эркинлигини
чеклаш билан боғлиқ ҳар
қандай ҳаракат фақатгина
суд қарори асосида амалга
оширилиши шарт

ЕТКАЗИЛГАН ЗАРАРНИНГ ЎРНИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ҚОПЛАНАДИ

ҳар ким давлат
органларининг,
мансабдор шахсларининг
қонунга хилоф қарорлари,
ҳаракатлари ёки
ҳаракатсизлиги туфайли
етказилган зарарнинг
ўрни давлат томонидан
қопланиши ҳуқуқига эга

АЙБСИЗ ИНСОНЛАР ЖАЗОГА ТОРТИЛИШИ МУМКИН ЭМАС

Агар шахснинг ўз айбини
тан олганлиги унга
қарши ягона далил
бўлса, у айбдор деб
топилиши ёки жазога
тортилиши мумкин эмас

ИНСОН ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ УСТУВОРЛИГИ

СУДЛАНГАНЛИК ҚАРИНДОШЛАРГА ТАЪСИР ҚИЛМАЙДИ

шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин эмас

ҲАР КИМ ЎЗ ШАХСИГА ДОИР МАЪЛУМОТЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИ

Нотўғри маълумотларнинг тузатилишини, ўзи тўғрисида қонунга хилоф йўл билан тўпланган ёки ҳуқуқий асосларга эга бўлмай қолган маълумотларнинг йўқ қилинишини талаб қилиш ҳуқуқига эга эканлиги мустаҳкамланди

“ПРОПИСКА” ТИЗИМИ МУАММОСИГА БАРҲАМ БЕРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиб турган ҳар ким мамлакат бўйлаб эркин ҳаракатланиш, турар ва яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқига эга

ДАВЛАТ ИНТЕРНЕТДАН ФОЙДАЛАНИШ УЧУН ШАРОИТ ЯРАТАДИ

Фойдаланувчилар сони

2016 й. 12 млн

2022 й. 32 млн

Қамров даражаси

2016 й. 28 %

2022 й. 98 %

ЁШЛАР ҲУҚУҚЛАРИ

ҳимояланиши ва уларнинг жамият ва давлат ҳаётида фаол иштирокини рағбатлантириш

ёшлар ҳуқуқлари
ҳимояланиши ва уларнинг
**ЖАМИЯТ ВА ДАВЛАТ
ҲАЁТИДА ФАОЛ**
иштирокини
рағбатлантиришни
кафолатлади;

ёшларда миллий ва умуминсоний
қадриятларга содиқлик, **ХАЛҚНИНГ
БОЙ МАДАНИЙ МЕРОСИДАН
ФАХРЛАНИШ**, ватанпарварлик
туйғуларини шаклланишига
ғамхўрлик қилиши белгиланди.

ЁШЛАРНИНГ ТАЪЛИМ ОЛИШИ, ИЖТИМОИЙ ВА ТИББИЙ
ҲИМОЯСИ, УЙ-ЖОЙЛИ БЎЛИШИ, БАНДЛИГИ УЧУН ШАРТ-
ШАРОИТЛАР ЯРАТИШ – ДАВЛАТНИНГ КОНСТИТУЦИЯВИЙ
МАЖБУРИЯТИ СИФАТИДА КИРИТИЛДИ

ТАДБИРКОРНИНГ ЭРКИН ФАОЛИЯТИ ВА ХУСУСИЙ МУЛК ҲИМОЯСИ

МОЛ-МУЛК СУДНИНГ ҚАРОРИСИЗ МАҲРУМ ЭТИЛИШИ МУМКИН ЭМАС

Мулқдор ўз мол-мулкидан қонунда назарда тутилган ҳоллардан ва тартибдан ташқари ҳамда суднинг қарорига асосланмаган ҳолда маҳрум этилиши мумкин эмас

ИШБИЛАРМОНЛИК МУҲИТИ ТАЪМИНЛАНАДИ

Давлат қулай инвестициявий ва ишбилармонлик муҳитини таъминланиши бўйича қоида мустаҳкамланди

МОНОПОЛИСТИК ФАОЛИЯТ ҚОНУН БИЛАН ТАРТИБГА СОЛИНАДИ

Товар ва хизматлар бозорининг барча иштирокчилари учун тенг иқтисодий-ҳуқуқий имкониятлар яратишга хизмат қилади

ЕР ХУСУСИЙ МУЛК БЎЛИШИ МУМКИН

Ушбу норма янги Конституциямиздаги ҳақиқий инқилобий янгиликлардан бири сифатида мулкчилик муносабатларидаги бўшлиқни тўлдирди

ПАРЛАМЕНТАРИЗМНИ КУЧАЙТИРИШ

САРИ ДАДИЛ ҚАДАМ

ПАРЛАМЕНТ
ПАЛАТАЛАРИНИНГ
ВАКОЛАТЛАРИ ҚАЙТА
КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Қонунчилик палатаси
ваколатлари **5 тадан 12 тага**

Олий Мажлис Сенати
ваколатлари
14 тадан 18 тага кўпайди

НАЗОРАТ ОРГАНЛАРИ
УСТИДАН ПАРЛАМЕНТ
ВАКОЛАТИ
КЕНГАЙТИРИЛДИ

Бош прокурор ва Ҳисоб
палатаси раҳбари номзоди
Сенат мақуллагандан сўнг
тайинланади, монополия
ҳамда коррупцияга қарши
курашиш органлари
раҳбарлари Сенат
томонидан сайланади

ИЖРО ҲОКИМИЯТИ
УСТИДАН
ҚОНУНЧИЛИК
ПАЛАТАСИ НАЗОРАТИ
КУЧАЙТИРИЛДИ

Ҳукуматни
шакллантириш ва унинг
фаолиятини назорат
қилиш, Давлат бюджети
ижросига оид масалалар
шулар жумласидан

ПАРЛАМЕНТ
ТЕКШИРУВИ
ИНСТИТУТИ
МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Олий Мажлис
палаталарининг
биргаликдаги
ваколатларида парламент
текшируви институти
алоҳида мустаҳкамлаб
қўйилди

ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ

ва фуқаролик жамияти институтлари янада фаол бўлиши учун кенг имконият ва кучли ҳимоя

ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ФАОЛИЯТИГА
ТЎСҚИНЛИК ҚИЛИШ ЁКИ АРАЛАШИШ ҚОНУНГА МУВОФИҚ
ЖАВОБГАРЛИККА САБАБ БЎЛИШИ БЕЛГИЛАНДИ

Ушбу норма журналистларнинг эркин, турли маъмурий
босимлардан қўрқмасдан фаолият юритишини таъминлайди

**КОНСТИТУЦИЯМИЗГА ИЛК МАРОТАБА ФУҚАРОЛИК
ЖАМИЯТИ ИНСТИТУТЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН
АЛОҲИДА БОБ КИРИТИЛДИ**

**ЭЪТИБОРИНГИЗ
УЧУН РАҲМАТ**